Universitatea "Politehnica" din Bucureşti
Facultatea de Automatică & Calculatoare

Prelucrarea Semnalelor

• Lucrări de laborator •

http://www.geocities.com/aplimathes/SISP

Dan Ştefănoiu
Profesor

Danny@router.indinf.pub.ro

http://www.geocities.com/dandusus/Danny.html

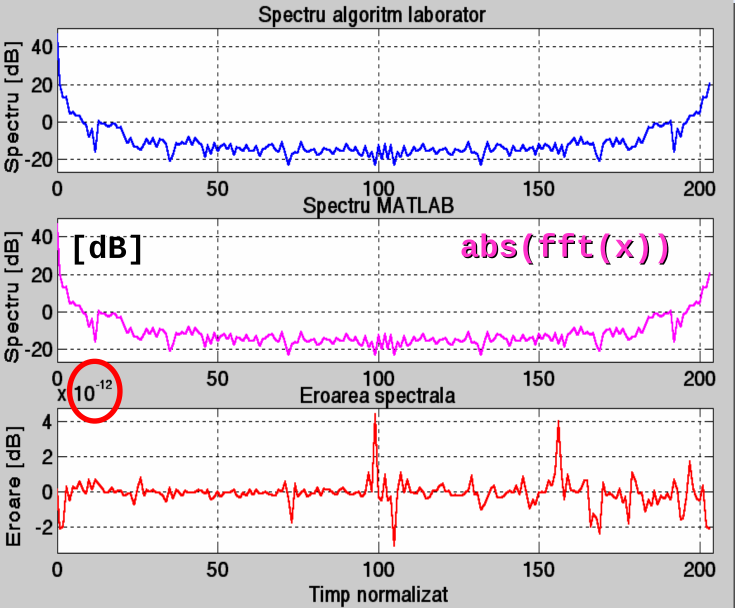

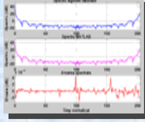

Sumar

☞ **Bibliografie**

☞ ❶ Notaţii şi convenţii

☞ ❷ Obiectivul lucrărilor de laborator

☞ ❸ Algoritmul lui Goertzel

❹ Algoritmul FFT bazat pe segmentarea semnalului în timp

❺ Algoritmul FFT bazat pe segmentarea semnalului în frecvenţă

❻ Date de intrare, prezentarea rezultatelor şi punctaje

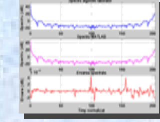

Bibliografie

1. Oppenheim A.V., Schafer R. – *Digital Signal Processing*, Prentice Hall, NJ, USA, 1985.
2. Proakis J.G., Manolakis D.G. – *Digital Signal Processing – Principles, Algorithms and Applications*, Prentice Hall, NJ, USA, 1996.
3. Stănăşilă O., Stanomir D. – *Metode matematice în Teoria Semnalelor*, Editura Tehnică, 1980.
4. Ştefănoiu D. – *Introducere în Prelucrarea Numerică a Semnalelor*, Tipografia Universității "Politehnica" din Bucureşti, 1996.
5. Ştefănoiu D. – *Tehnici de calcul în Prelucrarea Numerică a Semnalelor*, Tipografia Universității "Politehnica" din Bucureşti, 1996.

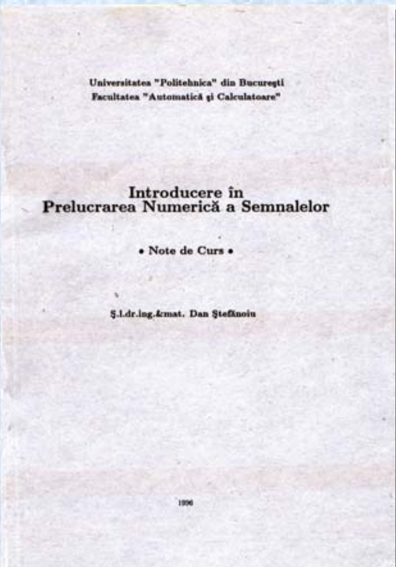

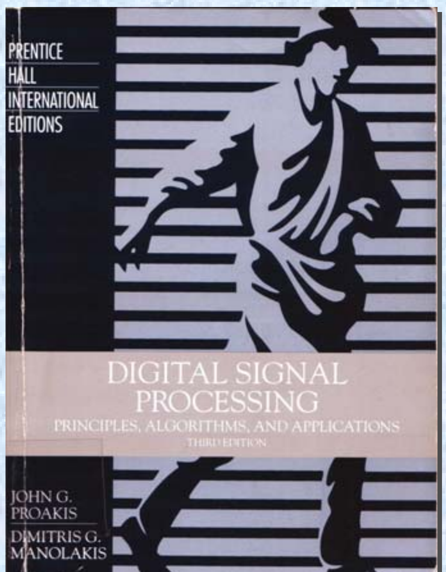

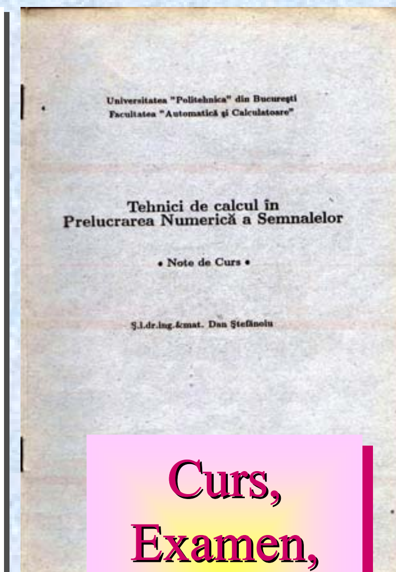

Curs & Examen

Curs, Examen, Lucrări de laborator

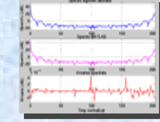

❶ Notații și convenții

- q^{-1} → Operatorul de întîrziere cu un pas.
- N → Numărul de eşantioane ale semnalului (şi ale *Transformatei Fourier Discrete* (TFD) asociate).

  → $N = 2^L$ (de regulă) • În caz contrar: Completare cu zerouri pîna la prima putere a lui 2 , superioară lui *N*.

- x → Secvenţa discretă de semnal ce trebuie analizată. $\left(Supp\ \ x = \overline{0, N-1}\right)$
- X → Transformata Fourier Discretă asociată lui x. $\left(Supp\ \ X = \overline{0, N-1}\right)$
- u_0 → Treapta unitară discretă.
- $$\delta_{N\mathbb{Z}}[k] \overset{def}{=} \begin{cases} 1 \ , \ k \in N\mathbb{Z} = \{0, \pm N, \pm 2N, \ldots\} \\ 0 \ , \ k \notin N\mathbb{Z} = \{0, \pm N, \pm 2N, \ldots\} \end{cases}$$

  → Impulsul unitar periodic.

- $$w_N^k \overset{def}{=} e^{-j\frac{2k\pi}{N}} = \cos\frac{2k\pi}{N} - j\sin\frac{2k\pi}{N}$$

  → Armonică elementară.

☝ minus

Proprietăţi

- Periodicitate: $w_N^k = w_N^{k \pm N}$; $w_N^{k(N+n)} = w_N^{kn}$
- Simetrie: $w_N^{k(N-n)} = \overline{w}_N^{kn}$
- Generarea impulsului unitar periodic:

$$\sum_{n=0}^{N-1} w_N^{kn} = \sum_{n=0}^{N-1} \overline{w}_N^{kn} = N\delta_{N\mathbb{Z}}[k]$$

$$\forall\, k, n \in \mathbb{Z}$$

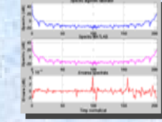

❷ Obiectivul lucrărilor de laborator

☞ *Implementarea unor algoritmi eficienți de calcul pentru următoarele formule duale de analiză-sinteză din Prelucrarea Semnalelor:*

Analiză (TFD)

$$X[k] \overset{def}{=} \sum_{n=0}^{N-1} x[n] w_N^{nk}, \quad \forall k \in \overline{0, N-1}$$

Sinteză (ITFD)

$$x[n] = \frac{1}{N} \sum_{k=0}^{N-1} X[k] \overline{w}_N^{kn}, \quad \forall n \in \overline{0, N-1}$$

Observații:

- Se poate verifica ușor că: ITFD(TFD(x)) ≡ x.
- Se poate arăta că, pentru a calcula ITFD, este suficient să se utilizeze definiția TFD.
- Numărul de operații necesare calculului în implementarea directă a TFD:

$$\mathcal{O}_0[N] = \underbrace{\left[4N^2\right]_\bullet}_{\text{numărul de înmulțiri reale}} + \underbrace{\left[2N(2N-1)\right]_+}_{\text{numărul de adunări reale}} \sim 4N^2$$

numărul de înmulțiri reale — numărul de adunări reale

(pentru x = secvență discretă complexă)

⇨ Reducerea numărului de operații folosind proprietățile armonicelor elementare.

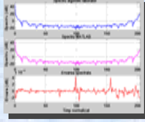

❸ Algoritmul lui Goertzel

❸.❶ Prima variantă de calcul a TFD

- **Exprimare echivalentă a TFD**

$$X[k] = \sum_{n=0}^{N-1} x[n]\overline{w}_N^{k(N-n)}, \quad \forall k \in \overline{0, N-1}$$

$$\left(w_N^{kN} = 1 \quad \forall k \in \overline{0, N-1} \right)$$

periodicitate sumă de convoluţie

Ieşirea la momentul N a unui sistem liniar

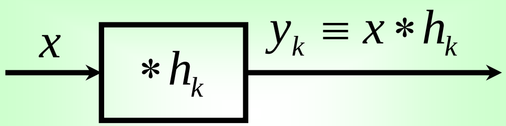

$$h_k[p] \overset{def}{=} \overline{w}_N^{kp} u_0[p], \ \forall p \in \mathbb{Z}$$

$$\left(Supp\ x = \overline{0, N-1} \right)$$

$$y_k[p] = \sum_{n \geq 0} x[n] h_k[p-n] = \sum_{n=0}^{N-1} x[n]\overline{w}_N^{k(p-n)}, \quad \forall p \in \overline{0, N-1}$$

$$X[k] = y_k[N], \quad \forall k \in \overline{0, N-1}$$

- **Funcţia de transfer a sistemului**

$$H_k(z) \overset{def}{=} \sum_{p \geq 0} h_k[p] z^{-p} = \sum_{p \geq 0} \left(\overline{w}_N^{k} z^{-1} \right)^p = \frac{1}{1 - \overline{w}_N^{k} z^{-1}}, \quad \forall k \in \overline{0, N-1}$$

$$|z| > 1$$

Ecuaţia recusivă a ieşirii

$$y_k[n] - \overline{w}_N^{k} y_k[n-1] = x[n], \quad \forall n \in \mathbb{Z}$$

Teorema întîrzierii

$$z^{-1}\mathscr{Z}(f)(z) = \mathscr{Z}(q^{-1} f)(z)$$

Ecuaţia recusivă a TFD

$$\begin{cases} y_k[0] = x[0] \\ y_k[1] = \overline{w}_N^{k} y_k[0] + x[1] \\ \vdots \\ y_k[N] = \overline{w}_N^{k} y_k[N-1] + x[N] = \overline{w}_N^{k} y_k[N-1] = X[k] \end{cases}$$

$$\forall k \in \overline{0, N-1}$$

❸ Algoritmul lui Goertzel

❸.❷ A doua variantă de calcul a TFD (îmbunătățită)

- **Exprimare echivalentă ecuației recursive anterioare**

$$\left(1-\overline{w}_N^k q^{-1}\right) y_k[n] = x[n], \quad \forall n \in \overline{0,N}, \ \forall k \in \overline{0,N-1}$$

înmulțire forțată cu $\left(1-w_N^k q^{-1}\right)$

$$\left(1-2\cos\frac{2k\pi}{N}q^{-1}+q^{-2}\right) y_k[n] = \left(1-w_N^k q^{-1}\right)x[n], \quad \forall n \in \overline{0,N}, \ \forall k \in \overline{0,N-1}$$

$$y_k[n] = 2y_k[n-1]\cos\frac{2k\pi}{N} - y_k[n-2] + x[n] - w_N^k x[n-1], \quad \forall n \in \overline{0,N}, \ \forall k \in \overline{0,N-1}$$

Schema de calcul

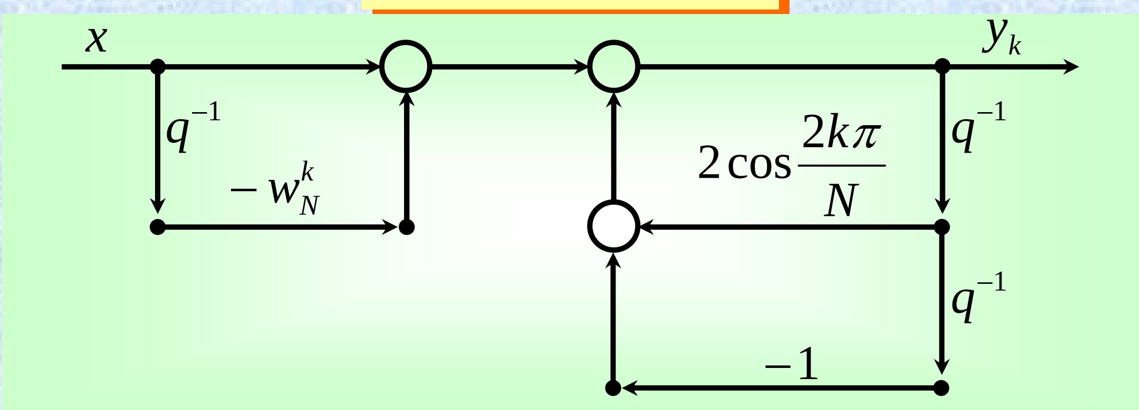

Inițializare

$$y_k[-1] = y_k[-2] = 0$$
$$\forall k \in \overline{0,N-1}$$

❸ Algoritmul lui Goertzel

❸.❸ Varianta eficientă de calcul a TFD

Schema anterioară de calcul se poate transforma echivalent, folosind *Teorema lui TELLEGEN*.

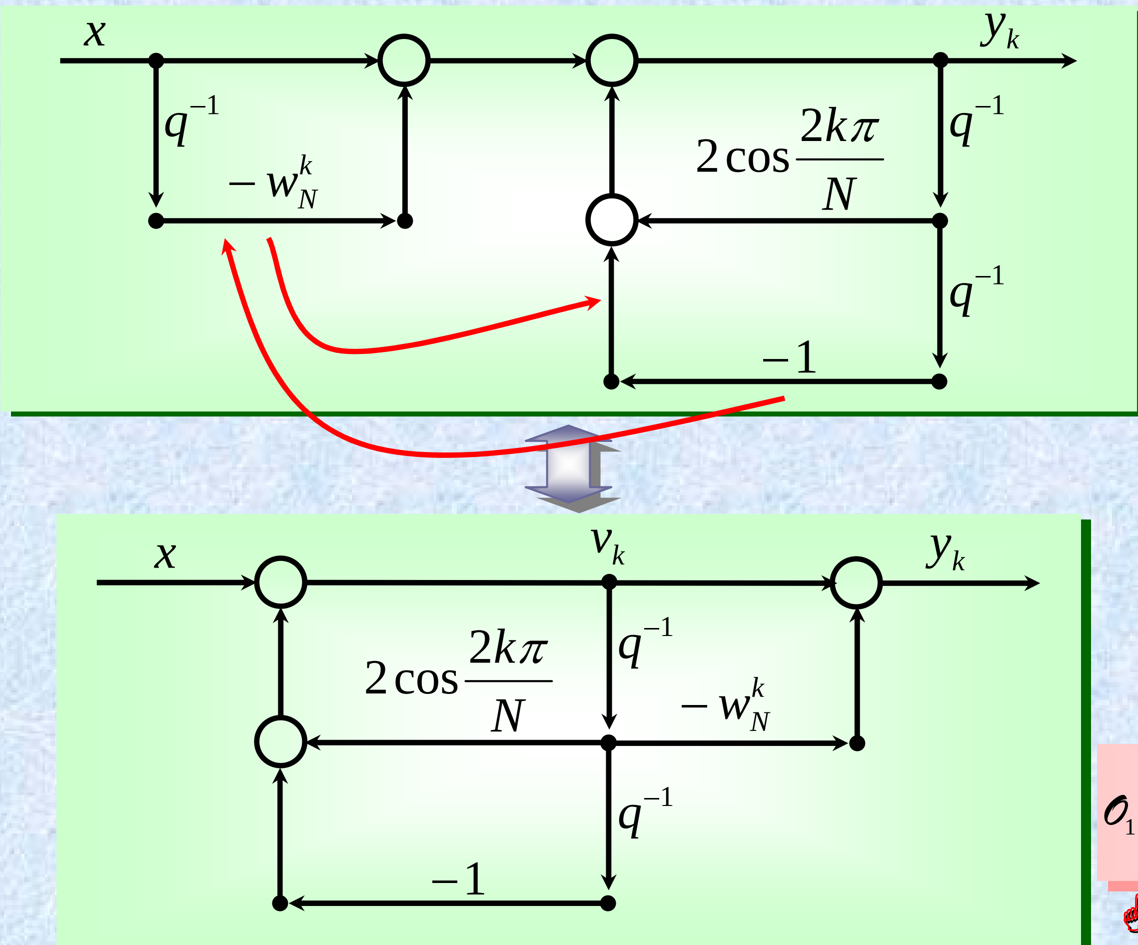

Algoritmul lui Goertzel

$$\begin{cases} v_k[-2] = v_k[-1] = 0 \\ \vdots \\ v_k[n] = 2\cos\dfrac{2k\pi}{N} v_k[n-1] - v_k[n-2] + x[n] \\ \vdots \\ v_k[N] = 2\cos\dfrac{2k\pi}{N} v_k[N-1] - v_k[N-2] \end{cases}$$

$$X[k] = y_k[N] = v_k[N] - w_N^k v_k[N-1]$$

$$\forall k \in \overline{0, N-1}$$

Număr de operații

$$\mathcal{O}_1[N] = \left[\left\lceil \frac{N-1}{2} \right\rceil (2N+5)\right]_{\bullet} + \left[4N(N+1)\right]_{+} \sim N^2$$

☝ de 4 ori mai mic